

INTEGRACJA SENSORYCZNA W TERAPII LOGOPEDYCZNEJ

Integracja sensoryczna w terapii logopedycznej

Rozwój mowy dziecka zależy od jego rozwoju ogólnego. W rozwoju dziecka niezbędne jest oddziaływanie nie tylko na mowę, ale powiązane z nią zmysły: słuchu, wzroku i na małą motorykę i koordynację ruchową. Wpływ na ORM (opóźniony rozwój mowy) wywierają różne czynniki:

- zmiany anatomiczne aparatu artykulacyjnego
- niski poziom funkcjonowania narządów mowy
- nieprawidłowa budowa i funkcjonowanie zmysłu słuchu
- uwarunkowania środowiskowe
- uszkodzenia układu nerwowego
- nieprawidłowości psychiczne
- opóźniony rozwój psychomotoryczny i emocjonalny dziecka.

Dzieci z ORM mogą przejawiać symptomy nieprawidłowego przetwarzania procesów przetwarzania sensorycznego. Terapia integracji sensorycznej prowadzona intensywnie może okazać się ważna w skuteczności terapii logopedycznej, ponieważ nieprawidłowości w sferze integracji sensorycznej w układzie motorycznym wpływają na postawę ciała. Pracę rąk i dłoni oraz umiejętność mowy i funkcjonowania społecznego.

Zaburzenia w sferze motoryki dużej objawiają się brakiem rozumienia poleceń słownych dotyczących ruchów, trudności z naśladowaniem, uboga manipulacja zabawkami, zwiększoną potrzebą czasu na zaplanowanie ruchu i jego wykonanie, trudnościami z jednoczesnym wykonaniem dwóch funkcji np. słuchaniem i pisanem, zaburzeniami regulacji napięcia mięśniowego wpływającymi na męczliwość, brakiem umiejętności przekraczania linii środkowej ciała, nieprawidłową koordynacją ruchową, nadreaktywnym stosowaniem siły i ocenianiem odległości podczas wykonywania czynności ruchowych, zaburzeniami równowagi.

Dzieci z Opóźnionym Rozwojem Mowy (ORM) przejawiają trudności w zakresie artykulacji, mają ograniczony poziom słownictwa biernego i czynnego. W tym wieku u dzieci często występuje niedosłuch oraz skłonność do oburęczności.

Na rozwój mowy u dzieci wpływa m. in wzbudzenie zainteresowania otoczeniem, umiejętność regulowania oddechu, sprawność artykulatorów, odbioru przetwarzania informacji słuchowych.

Dlaczego oddech ?

Zdolność regulowania oddechu umożliwia wytworzenie strumienia powietrza niezbędnego do fonacji, czyli tworzenia dźwięku, utrzymanie stabilności głosu i jego modulacji.

Przykłady aktywności:

- zeskoki z wysokości
- dmuchanie na kawałki papieru
- gra w klasy
- podskoki na trampolinie
- przechodzenie przez tory przeszkód, tunele

Kontrola postawy ciała wymaga silnych mięśni klatki piersiowej, brzucha, pleców, szyi. Zdolność przeciwdziałania grawitacji przyczynia się do odpowiedniego utrzymania postawy ciała, w konsekwencji właściwego ułożenia tułowia i głowy w przestrzeni, dzięki czemu widać partnera do rozmowy bądź interakcji.

Przykłady aktywności:

- skoki na trampolinie
- chód po torze utworzonym w kształcie leniwej ósemki
- podskoki na piłce z uszami
- przenoszenie butelek wypełnionych piaskiem

Stan narządów artykulacyjnych

W procesie usprawniania dzieci z ORM istotne jest to, iż mięśnie używane do ssania, dmuchania, żucia, gryzienia, połykania i oddychania są tymi samymi, które warunkują utrzymanie postawy ciała. Wobec tego zauważa się u dzieci obniżenie sprawności mięśnia okrężnego ust i innych elementów jamy ustnej.

Przykładowe ćwiczenia:

- ssanie kwaśnych żelków, mrożonych winogron bezpestkowych
- ugniatanie oburącz gąbki
- odkręcanie, zakręcanie słoików
- łamanie patyczków

Dzieci z obronnością dotykową w obrębie jamy ustnej unikają mycia zębów, spożywania pokarmów o określonej konsystencji i fakturze, mycia twarzy, mają wobec tego ograniczoną dietę, ksztuszą się podczas jedzenia, mają odruch wymiotny, domagają się popijania każdej cząstki jedzenia.

Przykłady aktywności:

- ugniatanie zabawek typu gniotki
- ugniatanie masy solnej
- czołganie, czworakowanie
- zabawy paluszkowe
- zawijanie w naleśnik
- gryzienie gumowych elementów

Stymulacja zmysłu równowagi umożliwia modulację dopływu bodźców sensorycznych z innych zmysłów, wpływa na stopień pobudzenia organizmu, poziom uwagi, dzięki czemu możliwa jest poprawa w sferze ekspresji, procesie rozumienia i nadawania mowy.

Przykłady aktywności:

- kołysanie się na huśtawkach z lokalizowaniem źródła dźwięku
- kołysanie się na koniu na biegunach
- leżenia na brzuchu na deskorolce z trzymaniem liny i poddawaniem się ciągnięciu łącznie z wydawaniem dźwięków

Doświadczenia w sferze sensorycznej są bazą do rozwoju mowy. Dzieci z opóźnionym rozwojem mowy (ORM) mogą mieć ograniczenia w zakresie przetwarzania informacji dotykowych, przedsionkowych oraz słuchowych. Wobec powyższego istotne jest wielospecjalistyczne badanie dziecka. Stymulacja sensomotoryczna stanowi fazę przygotowawczą do terapii logopedycznej, gdyż praca nad automatyzacją ruchów, percepcją ciała, prakcją w połączeniu z terapią mowy może skutkować integracją słuchowo ruchowo wzrokową, rozwojem myślenia, mówienia, płynnością i swobodą wypowiedzi.

Bibliografia

Paraczkiewicz Anna, Wspieranie rozwoju dzieci z opóźnionym rozwojem mowy z zastosowaniem terapii integracji sensorycznej. W: Wychowanie w Przedszkolu nr 5.2018 ISSN 0137-8082